

SCĚNANIĚ KANI – SZIMBARK 2008

*Aktorzy: Sołtys i jego żono, Rakarz i jego żona, Łowczy i jego żona, Sędzia i jego żona,
Gajowy i jego żona, Kat i jego żona oraz Żyd.*

Czas akcji: Wigilia Świętego Jana – 23 czerwca.

Sołtësowô: Kaszëbi i Kaszëbci!

Kawalerowie i pannë!

Knôpi i dzeusë!

Wa, co môta pietnôsce sztëk dzëci i wa, co ni môta jesz nic w kolëbce ani gdzie indziej!

Wa co spita pojedynczo w łôzku, po dwoje albo we troje!

Wa, co robita od rëna do wieczora i wa, co lewuszko jednym pòlcem w buce rësztôta!

Wszëstcë, co mējëta sę każdy dzeń przénômniej rôz i wa, ktëni żałujeta skórze wòdë!

Wszëstcë zewsząd i jednëj stronë!

Poważny i smieszny. Krzëwy i prosty. Bògaty i biédny.

Robocy i zgniły! Cenci i grëbi! Wásaty i goły!

Wa wszëstcë zewsząd co mieszka w naszëj wsë od dôwna i wa, co jesta z namë od nié dôwna!

Gburze i białci! Stolarze, szewcowie i kowòle, Lazëgowie i wa, co sę uczyta roczk w roczk

poznawac mądrość całëgò swiata! Wszëstcë nastawta uszë, jak wrëk lëstë do słońca!

Sołtës: (przedstówiu aktorów)

Sołtësowô: Rzecz je powôznô, rzecz je piekliskô!

Kto chce niech zãbë ju w górze sciskô!

Chcëmë ògłoszëc kazdemu w grëpie – Kto dalek mieszkô, niech do nas sëpie! – Że Kania we wsë so pòjawiła, bò krowom mlékò dzis w pòlnie spiła, Swiniom skracëła czësto ogónci a kurë żywcem wsadzeła w grupci!

Òbóczta chutko u waju w doma, gdzie bies so schòwòł, w sano czë w słoma!?

Kto Kania zdybie, niech ja w wies niesie, Żebe so kat mógł na niëj uceszec!

Tak kôże Sãdza – Stolemów krewny! Kto zdybie kania, niech bądze pewny, że wenagrodzië go wieczór cemnië i zamiast stojëc, jak słup przë stëgnie!

Kąsk ze słodcië gãbci dlô niego zbiëgnie! Szëkôjta Kaaa-niaaa!

(aktorzë jadã wòzoma szëkac Kania)

Wszëstcë: Jidzemë z Kaniã, wezdrzëta na niã, póci jesz czas, póci jesz żëjë!

Niech swòje grzëchë na sobie czëje!

Sołtës: Oj kanio, të Kanio!

Të doch mògła na zelonym dãbie sedzec i ledzóm nie szkòdzëc.

Të bë chcała zebë sami knôpi so rodzëlë a dzëwczãta wiedno cos przed slëbem miëlë. To të Kanio chcała zebë białka buksë nosëła a swòjégò chłopa pò pùklu walëła. Żaden z chłopów ti Kani nie chwòli, bò ze swòją białką mô wërszafci niémali. Jô mësłã, że za wszëtczi lëdzczë krzywdë, Kania scąc, zebë nie pòwstała nigdë. Jô wama chcã winã Kani przedstawić, a przez to niejednym z biédë wëbawic! A terô lëdze pòwiëdzta, co wa môta na Kania?!

(winë)

1. Że nie jednym lëdze babel wòda bije do głowë, za to scóc Kaniã bez dludzi rozmòwë!

2. Że ò rządzyniém lédze ni mają pòjãci – pòmòże Kani scãciè!

3. Za to, że cena paliwa do górë lecy, głowa Kani pòlëcy!

4. Za to że Kaczorë kłóca sã u górë òbedrzemë cebië kanio ze skórë!

5. Z tego co w naszé gminie so dzieje cału Pòlska so smiejë,
Sztride o bruci, o pòmnicu, o szkóła w Golëbiu,
Niechterni so tak dalek zapędzony że jima je w głowach pòkrãcony,
Ah Kanio te Kani te mósż jima w deklach przewrócony
I dlótë najpierw tobie musi bëc na dól łeb spuszczoney.

6. Piãkny mundure, piãny grëbi sznure, wialdzi medale, no i cóż dali,
Strażace czy was o wezmieta za ta remiza i przybudówka
Bierzta le so do robòtë , pòkórta jak mòżna flot wëbudowac

7. Telë so gòdu ò azbescë, że szkòdlëwi, że rakòtwórczi, a u nas to nikòmu nie przeszkòdzu,
że „szlos” je całë tima płytoma òbklejoni. Mie so zdajë, że tam pòd tima płytoma ta kania cos
szukała, abò chcała tam jaja zniësc, abò te płyte so òbluzowanë i pò mału jò sómë spadywaju.
Ten azbest bë musidł jak najchudzië scugnãc i sprawdzëc, czë òna niè mò tam jaciës małych
szkòdników òstawionië.

8. Jò wiëm gdzë ta kania mòżë miec gniòzdo. W tich wiòldzich krzach kòl starië szkòłë. Te
krze sóm ju tacië wiòldzi, że jak so za to naji władza nie wezmië, to bãdóm musielë so starac
ò pòzwoleni na wycinka drzew, żebë ten żywopłot òbcunc.

9. Lédzy przejeżdzu dosc wielë, tak, że w niedzëla niè mòżna na wies wëlysc. Cału wiës
zastawionu aùtoma, bò do „domu do góre szpëroma” niè ma parkingów pòrobiony. A jak so
jò człowiek òdważië welysc z bùdë to dërchem so pitaju jak do Danmaru dojëchac, bò niè jak
niè mògóm trafiëc, tak to nasi sławni miejsce je òznakòwònië.

10. Jò wiëm, że ktos jò prubòwól parkindzi do tartaku bùdowac. Wëcëlë drzewa jak so ima
widzało. Òni tam chyba Kania szukëlë i kto wie czy za to kara zapłacelë?

11. Mie so zdaje, że Kania tu na tym bòisku tydzyn temu grasowała i naszym strażakom szyci
chcała pòpsuc. Ale jej so to nie udało. Młodië i dzeusë wegrëlë. Ale belë i taci co przez całë
rok bãdom musielë stawiac za swòji wine.

12. Strażace sóm u nas fejn, jiz lepsi maju auta – òd stariëch pò nòjnowszie. Ale rëmiza cos so
robi małò. Òni muszum cos z tim zrobiëc, bò ta Kania ima te czerwòni lakierowònië auta
òsru, a tegò më bë nie chcelë.

13. Mie so widzi, że Kania pòtrafi tiż w głowie lëdzom namieszac. Widzëlë wa tegò knôpa co w czasie procesji Bòżegò Cała z tima piwoma ze sklepu wëlózł. To nië jak musiała Kania zrobiëc, że òn bół czësto òczadzałi. Jak ten knôp widzól telië lëdzi to òn nie wiedzól czy òn ma te butlë cësnóc, wëpic na miejscu, czë lëdzi czãstowac.

14. A ò tim wa ciëlë, że mój wuja Genio musiól za grënica do robòtë jachac. Żëbë dla tacigò majstra jak òn u nas nie bëło robòtë!? To je tiż wina Kanie!.

Soltës: Co më tu gòdëlë wa wszëtcë czëlë!

A na to słuchani tëlì czasu pòswiãcëlë. Każdi z waji je jak swiòdk, żebë pózni nie bëło niepòtrznëch gòdk! W miòno wszëtczëch tu zebrach jò chcã, żebë ta Kania bëła na śmierć skòzónò! Smierc Kani!

Wszëstcë Smierc Kani! Na smierc!

Òsãdzëcel: Wiëldzië są winë Kani, jak móm czëti, ale że ją nikt nie broni z was, wërok bądze wëdani wczas:

W miono prawa kaszëbszcziëgo zasłużëła Kania z rodu Kaniów, urodzonò kòle szadégò krza, na 30 gromnicznika 1712 roku, na kara wedle dwóch paragrafów 25 i 26: paragraf 25 kòrze 25 czijów za gniazdo ustawiony w szkòle, remize i w gminie, a paragraf 26 karze za gniazdo ustawiony na bruku, w bajzlu kòl „szlosu”, i w CEPR-e – za to wszystko kania pòdlegu karze smiercë i musi isc pòd katowscy topór na scąc.

Kat: Rum, rum z palcu naszëgo, be so nie stało nic zlégò, rozstãpta so na kroków trzedzesce. A wa, matczy swoje dzòtczy strzeżta, Co bë so nie dostałë pod katowsczië ręce i nie konałë we wrzòsku i męce. Za wëstëpk chteren prawo w krwi mëje, Bo to nië kat lë swiëti prawo bije.

O nieszczeslëwò kanio jakòż te wòłała, czòj të w lesé na zelonym drzewie sedzała! Pic! Pic! Dómë Ce pis! Dómë gnòta, òrczikaã i hòkã.

(Kat scënu łeb Kani, a Rakarz póli w ògniszczu)

Scenariusz powstał w ramach projektu realizowanego dzięki dofinansowaniu przez Samorząd Gminy Stężycza.